

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 8 K
pol leta . . . 4 "
četrt leta . . . 2 "
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

O šolski reformi.

IX.

Ako hočemo, da se vršita pouk in vzgoja v smislu svobodne šole, potem moramo popolnoma izpremeniti sedanj način šolske organizacije.

Kdo odločuje dandanes o pouku in vzgoji mladine?

Ne učiteljstvo in ne starši, marveč na eni strani zastopniki cerkve, na drugi strani državni birokratizem z zastopniki privilegiranih imovitih slojev. Ti narekujejo, kaj se naj uči in kako se naj vzgaja; ti podjarmljajo svojim interesom i učiteljstvo i starše. Ne narodna kultura, ne svobodna znanost in človekoljubna pravica, marveč politični in gospodarski interesi cerkve, države in posestnih slojev odločajo o pouku in vzgoji mladine.

Šolstvo se mora osvoboditi vpliva katerekoli cerkve. Služiti mora samo svobodni vedi in ljudski pravici brez ozira na spol, pleme ali rod, imetje in stan, brez ozira na veroizpovedanje. Konfesionalni pouk naj daje dotična cerkev popolnoma ločeno od šole na stroške onih, ki bi si ga želeli. Naloga šole je, da zbližuje ljudi na podlagi znanosti in pravice, ki sta last vsakega človeštva, dočim jih konfesionalnost razdvaja in oddaljuje od skupnega cilja: harmonije ljudskosti. Namesto konfesionalnega pouka naj zbuja svobodna šola ob vsaki priliki, ki se ji ponuja, razpoloženja in podaja navodila za pravno življenje, oprta na človeške izkušnosti, ki izvirajo iz higiene in socialnega čuta.

A ne samo od cerkve, tudi od države je treba osvoboditi šolstvo in ga prepustiti posameznim narodom, ker edino na ta način je mogoča narodna kultura. Od heteronomije prehajamo k avtonomiji, zato zahtevamo tudi kulturno in šolsko avtonomijo za vsak narod posebej. Nad svojim šolstvom, nad svojimi kulturnimi potrebami bodi vsak narod sam zase svoj gospodar! To je mogoče doseči tedaj, ako se izpremeni Avstro-Ogrsko v federacijo avtonomnih narodov.

Pri šolstvu je treba ločiti pedagoško-didaktični del od administrativnega in temu šee dodati zdravstveni in tehniški oddelk.

V vseh pedagoško-didaktičnih vprašanjih imej prvo in zadnjo besedo učiteljstvo samo. Namesto jurista nastopaj pedagog! Kakor je sodnik v svojem poslovanju odgovoren le svoji vesti, s katero razlaga zakone in deli pravico: tako bodi učitelj neodvisen pri svojem delu, sam svoj gospodar.

Učiteljstvo vseh stopenj in kategorij naj v zvezi z zastopniki drugih kulturnih institucij odloča na svojih zborih ali konferencah (krajnih, okrajnih, okrožnih ali deželnih in končno narodnih) v vseh vprašanjih vzgoje in pouka: o učnih načrtih, metodah, knjigah, pripomočkih itd. Voli naj izmed sebe kot svoj izvrševalni organ pedagoške odbore ali komisije, ki tvorijo pedagoško-didaktični oddelk šolskih oblasti. Šolske nadzornike si voli učiteljstvo samo izmed sebe za določeno dobo. Ti nadzorniki niso uradniki, marveč to naj bi bil častni posel kot izraz zaupanja in spoštovanja. Njih naloga je samo pedagoško-didaktična brez vseh administrativnih opravil. Za svoje poslovanje so odgovorni učiteljstvu, ki na svojih konferencah presoja njih delo. Šolski nadzorniki naj bi bili duševni vodje in svetovalci, nekakšna avtokritika učiteljstva. Oni naj kot načelniki pedagoških komisij pazijo, da se izvršujejo sklepi učiteljskih konferenc. Pri nastavljanju podaja učiteljstvo samo po pedagoških komisijah svoje predloge, ki jih mora šolska oblast uvaževati. Kvalifikacija šolskega nadzornika je javna, učitelj se sme v slučaju potrebe zagovarjati. Avanziranje bodi avtomatično po službenih letih in zmoglostih. Službeni in disciplinarni red odgovarjaj modernemu naziranju o pravicah in dolžnostih.

Šolske oblasti sestojijo iz enakega števila zastopnikov učiteljstva (pedagoške komisije z nadzorniki kot predsedniki) in staršev. Poleg tega so člani šolskih oblasti šolski zdravniki in tehniki, ki jih voli šolska oblast sama (okrajni svet za krajni šolski svet itd.). Naloga šolskih oblasti je šolska samouprava (self-

government). Funkcionarje si volijo iz svoje srede.

Krajni šolski sveti so najnižja šolska oblast. Zastopstvo staršev se voli na podlagi splošne in enake volilne pravice za oba spola s proporcionalnim sistemom. V okrajni šolski svet volijo zastopnike staršev krajni šolski sveti, v okrožni ali deželni šolski svet pa okrajni šolski sveti. Splošno bi se moralo gledati, da bi bilo področje šolskih oblasti kolikor mogoče malo, da bi bila uprava tem uspešnejša. Zlasti bi bilo treba, da bi bila tudi zdravstvena in tehniška stran šolske samouprave kar najbolj izdatna.

Zadnja instanca v vprašanjih narodne kulture in šolstva bodi narodni kulturni svet ali ministrstvo prosvete. Razdeljeno bi bilo v pet sekcij: znanstveno-umetniško, pedagoško-didaktično, administrativno, zdravstveno in tehniško. Člane sekcij volijo okrožni ali deželni šolski sveti, posamezne sekcije pa same svoje načelnike. Voditelj narodnega kulturnega sveta ali minister prosvete je član parlamentarne vlade, ima najvišjo upravno in nadzorovalno oblast nad vsem šolstvom in celotno narodno kulturo ter je odgovoren zakonodajnemu zboru naroda. Na ta način sta kulturna in šolska avtonomija in samouprava ločeni od politične.

X.

Svobodna šola temelji na avtoriteti vede. Ustvarja ljudi, da se na podlagi narodne kulture dvigajo k ljudskosti, ki ljubi svoje, a pri tem ne zaničuje in ne sovraži tujega. Proti egoizmu in separatizmu poudarja altruizem in socialnost; proti verskim, narodnim in socialnim, proti političnim, plemenskim in spolnim predsodkom stoji zavarovana pod zaščito svobodne vede in ljudske pravice. Ne razdvajati in oddaljevati, marveč zbliževati in združevati; ne slepo verovanje, ampak prepričevanje je njena metoda. Ne strah in nasilje, marveč zaupanje in ljubezen je sredstvo, ki si z njim osvaja srca mladine. Ne lepe besede, ampak živi zgledi in dejanja, ne oblika, temveč stvar, ne poniževanje, kar je človeškega, marveč očiščevanje od živalskega; ne ubijati individual-

nosti, ampak dvigati jo in smoteno voditi; ne prikrivati življenja, marveč učiti ga umevati in ekonomsko živeti: to je njena moralna. Krepiti smisel za samostojnost, zbujaati samozavest, netiti veselje do dela in življenja, gojiti čut za resnico, pravico in lepoto, utrjati prepričanje o napredku človeštva, da ne izgubimo vere in zaupanja v samega sebe, marveč da moremo napolniti vsebino svojega "jaz" z novino ustvarjajočim jedrom: to je v današnjem času velika socialna kriza, ki se kaže v vsem kulturnem življenju, najvažnejša naloga svobodne šole, ki naj da težko izkušnemu človeštvu nove vrednosti, nov cilj in smisel vsemu njegovemu dejanju in nehanju.

Svobodna šola v naznačenem načrtu je ideal prihodnosti. Marsikaj sicer lahko uresniči že sedanjost, toda eno je gotovo: šole iz razvalin absolutistične cerkve in z njo združene kapitalistično-militaristične države se more dvigniti v vsem svojem veličastvu ponosna stavba svobodne kulture, ki odreši poedinca in skupnost. Najprej mora pasti nazor, da je obstoj človeške družbe boljše zavarovan v jetnišnicah in kaznilnicah, v prisilnih delavnicah in vojašnicah nego v šolski kulturi: potem šele napoči človeštvu vstajenja dan.

Akotudi nihče izmed nas, ki stremimo za tem ciljem, ne doživi popolnega uresničenja svojih upov, svojega hotenja in teženja: zavest imamo, da pripravljamo pot. Kdor hoče kam priti, mora začeti hoditi. Predvsem pa mora vedeti, kod vodi njegova pot. In kdor si stavi za svoj cilj kulturno osvoboditev človeka, ta si mora biti svest, da taki visoki smotri brez kompromisa niso delo dne, marveč prihodnosti.

Dr. Dragotin Lončar.

Nekaj misli o šolski disciplini.

Gospod urednik, dovolite mi, da tudi jaz izpregovorim nekaj o šolski disciplini. Izrazili ste se, da bi Vas veselilo, ako bi se oglasili k

LISTEK.

Olga Kobau-Gasperinova.

Vzorna slovenska učiteljica, idealna, napredna slovenska žena in mati se je nenadoma in na veke poslovila od svojega zvestega so-proga, od svojih treh ljubih in nadarjenih sinčkov, od svojih tovarišic in tovarišev: gospa Olga Kobau-Gasperinova, učiteljica na slovenski dekliški osemrazrednici v Ljubljani, je dne 9. marca nenadoma umrla, zadeta od kapi na možgane. Kakor strela iz jasnega neba, je zadela ta žalostna novica vse njene mnogobrojne prijateljice in prijatelje, učenke, koleginje in kolege. "Oh, škoda škoda jo je" — ta glas je šel od ust do ust po Ljubljani. In res jo je škoda, zakaj bila je ena izmed najboljših, ena izmed najinteligentnejših slovenskih učiteljic; bila je naravnost vzorna, moderna vzgojiteljica in izreden talent; pa tudi vseskozi napredna in svobodnomiselna je bila Olga Kobau. Kot zavedna učiteljica je stala vedno v vrsti naše napredne organizacije;

bila je član vseh naprednih učiteljskih društev ter podpirala duševno in gmotno vse napredne slovenske učiteljske liste. Ni ga bilo učiteljskega zborovanja, da bi vrla koleginja Olga ne bila prisotna. Pogrešalo jo bo posebno "Ljubljansko učiteljsko društvo", ki mu je bila prerano umrla koleginja Kobau jako vestna in marljiva blagajničarica. Pa tudi razna narodna društva je podpirala blaga pokojnica. "Splošnemu slovenskemu ženskemu društvu" je bila trdna opora ter je nastopala v tem društvu kot predavateljica in deklamatorica, za kar je imela izreden talent. In pa kot koleginja v učiteljskih krogih je bila kar naravnost vzorna. Povsod je bo manjkalo, povsod bomo pogrešali blago Olgo. Najbolj bo pa občutil njeno izgubo njen so-prog, ki mu je bila najboljša in najzvestejša žena in pa njeni trije sinovi, ki jim je bila najljubeznivejša mati in najvzornejša odgojiteljica. Njena prezgodnja smrt je tudi hud udarec za slovensko dekliško osemrazrednico. Kot idealno vestna in navdušena učiteljica je dosegala s svojim ljubeznivim nastopom najlepše uspehe. Njen razred je bil vedno vzoren in njene učenke so jo presrečno ljubile. Ko so zvedele

za njeno smrt, so začele glasno ihteti in jokati. S prepadenimi obrazi in solznimi očmi so se gnetle na dan njene smrti pred hišo žalosti in so siloma hotele vdreti vanjo; vse polno jih je bilo v veži, na stopnicah in na hodniku. To je bil ginljiv prizor in dokaz odkritosrčne ljubezni pridnih učenk do blage učiteljice. Lahko trdimo, da je bila Olga Kobau med priljubljenimi učiteljicami najpriljubnejša.

Olga Kobau je bila rojena 1874. l. v Starem trgu pri Ložu, kjer je bil njen oče, Gasper Gasperin, nadučitelj. Ljudsko šolo je pohajala doma, učiteljšče pa v Ljubljani. Leta 1893. je prebila zrelostni izpit z odliko in leta 1895. je pa napravila izpit učne usposobljenosti tudi z odliko. Službovala je dve leti v Starem trgu pri Ložu, skoraj devet let v Kostanjevici, kjer se je omožila in od leta 1904. pa na mestni slovenski dekliški osemrazrednici v Ljubljani. Tu je zbudila s svojim finim in taktim nastopom med šolskimi krogi takoj pozornost in vse je kazalo, da bi postala na bodoči II. mestni dekliški šoli voditeljica.

Toda zgodilo se je drugače!

V sredo, dne 11. t. m., ob treh popoldne

smo spremili prerano umrlo k zadnjemu počitku. Dolg, veličasten sprevod je bil to, ki ga je blaga pokojnica zaslužila v polni meri. Pokazal je ta sprevod, kako velikih simpatij si je pridobila učiteljica Kobau med ljubljanskim prebivalstvom. Za križem je spremljala pokojnico šolska mladina šentjakobske šole; za krsto so pa šli sorodniki, starši šolske mladine, zastopniki deželnega in mestnega šolskega sveta, mestno učiteljstvo, dolga vrsta najodličnejših dam ljubljanskih itd. Deželni šolski svet je zastopal gospod deželni šolski nadzornik Fr. Levec. Bil je res veličasten sprevod, ki je pričal o priljubljenosti pokojnice in o simpatiji, ki jo ima ljubljansko prebivalstvo do svojega učiteljstva.

Blag bodi spomin vzorni učiteljici, koleginji, materi in soprogi! Kolega.

Frančišek Gregorač.

In zdaj še Ti! Učitelj nima sreče!

Neutrudna smrtna kosa zahteva skoro neprestano žrtve za žrtvijo izmed vrst slovenskega učiteljstva. Neizprosna bela žena pobira v zad-

temu vprašanju še drugi. Prav je tako! Saj je šolska disciplina duša šolskega napredka, in po napredku hrepenimo vsi, ta prinaša nam in našemu narodu korist.

Jaz nočem polemizirati z g. F. S. niti z njegovim nasprotnikom, ker trdita oba svoj prav. Vsak učitelj mora na podlagi lastnih izkušenj imeti tudi lastno metodo pri pouku in šolski disciplini. Vendar bi bilo prav in dobro, da bi vsaj v glavnih potezih postopali enako! Zlasti mlajšim učiteljem bo morda ustrezno, ako jim da v službi že osiveli tovariši nekatere praktične migljaje.

Tekom mnogih let sem postopal pri šolski disciplini na razne načine. Razume se, da sem se vedno oziral na obča pedagoška pravila, vendar so se izkazala ta pri raznovrstnem postopanju nekako nedostatna in pomanjkljiva. Otroško delo marsikdaj vrže najboljšega odgojevalca iz ravnotežja. Pomisliti je treba, da kreposti in čednosti prevladujejo strasti in nagnjenja k slabemu. K slabostim smo podvrženi v veliki meri vsi, tembolj pa nerazvit in slaboten otrok. Mladi svet je poln življenja, brezskrbnosti in je jako nagnjen k posnemanju slabega. Zato sem že kot mlad učitelj prišel do spoznanja, da moramo šolsko disciplino smatrati kot bistveni del odgoje. S tem hočem reči, da sem spojil vedenje šolske mladine zunanaj šole z vedenjem v šoli.

Naj reče kdo, kar hoče, češ, saj nisem noben policaj, da bi nadzoroval mladino tudi zunaj šole, jaz pa trdim, da je učitelja odgojevalca sveta dolžnost, držati šolsko mladino v lepi disciplini tudi zunaj šole. Pomisliti moramo, da je poklic šole v prvi vrsti odgoja, na drugem mestu šole stoji znanost. Dobro odgojen človek, četudi ni učen, je lahko srečen, nasprotno so pa slabo odgojeni učenjaki večkrat nesrečni, človeštvu v veliko škodo, izpodtikajo in pohujšanje. Zgledov bi lahko našel veliko, a navesti hočem svoje misli le ob kratkem.

Kdor hoče z uspehom odgojevati, mora biti sam dobro odgojen. Odgojitelj mladine mora biti zgleden, brezmadežen, značajan in dosleden mož vedno in povsod. On ne sme biti strasten in podvržen raznim slabostim, zaradi česar bi se starši in mladina nad njim izpodtikali. Samo lepe besede in moralizovanje brez lepih zgledov izdajo malo, večkrat celo nič. Zato omenjam pri tej priliki: kdor zglednemu učitelju pri ljudstvu krađe ugled in spoštovanje, kakor to dela naš hinavski in pogubonosni klerikalizem v svojem časopisju, ta je lopov prve vrste.

Učitelju ni treba biti policaj, ako hoče svojo službo kot odgojevalec odpravljati uspešno. Mirno in tiho naj opazuje zunaj šole odrasli mladi svet; kar je videl lepega, dobrega, spodobnega, pa tudi grdega, nedostojnega in pohujšljivega, naj si lepo zapomni. Mladina sama pove prav rada učitelju, ako mu zaupa, vse, kar je videla, slišala, izkušala in pretrpela. Glavni pogoj dobre odgoje je, da učitelj pozna prav dobro otroško naravo. Pomisli naj, da je otrok še nerazvit, čuvstvovanje njegovo še nežno, delovanje nepremišljeno in nerazsodno, posnema rad vse, da prevladujejo slabe lastnosti — potem bo imel z njim veliko potrpljenje. Prvi pogoj odgojevalca mora torej biti potrpljenje in resnična ljubezen do mladine. Nikar naj nobeden ne misli, da mladina ne opazi napak, strasti, lepih in dobrih lastnosti

učitelja! Razume se, da prevelika popustljivost tudi ni na svojem mestu. Ljubezen v zvezi z resnobo, odločnostjo in doslednostjo se mora vedno menjavati. To dožene učitelj z vztrajno voljo in mnogoletno izkušnjo.

Dobro disciplino imeti v šoli pri pouku je, v pravem pomenu besede — umetnost. Otroci se ne sme bati učitelja, marveč ga mora ljubiti in spoštovati. Kjer stojijo otroci v šoli kakor pribiti zaradi strahovanja, tam ne vlada ljubezen, marveč strahovlada. Strahovlada je pa tiranstvo. Taka disciplina ne sodi v šolo, ker se z njo dožene več slabega kakor dobrega. Ako ima učenec pred učiteljem pasji strah, ne bo nikdar odkritosrčen; ako pa tega ni, ne more biti o pravi odgoji niti govora. Vsak prestopok hoče otrok utajiti, ker se boji preobčutljive kazni. Laž je začetnica raznih pregreh. Proč iz šole s prenapeto strogostjo!

Mladina mora slišati besedo, kar je tudi v navadnem življenju veljavno. Pametnemu, odraslemu človeku povemo svojo željo, in ta se mora izpolniti, ako je opravičena in na svojem mestu. Gospodar, ki bi pretepal za vsak nedostatek svoje posle ali sploh prestrogo z njimi postopal, bi kmalu ostal sam brez poslov. Tako imenovano humanno ali človekoljubno postopanje v človeški družbi je običajno in tudi na svojem mestu. Mar naj učitelj pri pouku in odgoji postopa drugače? Ne, humanna odgoja mora vladati v šoli, in ta je tudi dosegljiva, ako učitelj postopa pravilno, potrpečljivo in z ljubeznijo. Otroci so v malem to, kar odrasli svet, zato ga tudi ne smemo drugače odgojevati. Res je, da ne more šola odstraniti vseh napak iz otroških src in življenja, ker dela ovire domača odgoja in človeška družba, vendar bi z napačno odgojo v šoli mladino še bolj izpridili, zato priporočam toplo humanno odgojo.

Tekom mnogih let sem naletel na silno izpričene otroke, ki so bili med dobrimi v resnici prave garjeve ovce. Razume se, da sem pri takih stopil takoj v zvezo z domačo hišo. Navadno sem očetu pisal pod zavitkom odkrito in jasno. Ako so bili starši pametni, je bilo kmalu pomagano. Samo v dveh slučajih sem naletel na odpor staršev, otroka obeh sta sedaj nesrečna. Domača potuha in slepa ljubezen koplje grob človeški družbi.

Navadne pregrehe šolske mladine so: laž, sovraštvo, potuhjenost, škodoželjnost, nevoščljivost, neodkritosrčnost, nagajivost in lahkomišelnost; pa tudi tatvina, poškočovanje imetja, pretep, kletev, hinavstvo in celo — nečistost. Vsak otrok ima svojo individualnost, svoje vrline in tudi napake. Ako se postopa pravilno, premišljeno, z dobrim namenom, dosledno, milo in z ljubeznijo, se odpravi te napake in tudi pregrehe. Jako previdno moramo postopati zlasti pri večjih prestopkih in pregrehah, ker so tudi starši s tem prizadeti. Pri tatvinah in nečistosti sem bil vedno najbolj oprezen. Zapovedal sem mladini: kdor kaj takega ve, ne sme v šoli tega javno povedati, marveč napisati na listek ter ga oddati na skrivnem meni. Z grešnikom sva imela potem obravnavo na štiri oči. Največkrat je bilo že prvič pomagano: odpuščeno, poboljšano in pozabljeno. Otroci so bili hvaležni, da sem njegovo nepremišljeno delo zamolčal, slusal me je in pridobil sem ga za vedno zase. Ako se je spozabil, sem ga poklical k sebi, ga spomnil na tistem na že pozabljeni greh — rdečica in

solza v očeh me je prosila — postala sva zopet prijatelja.

Pri postopanju odgoje se ne dajo navesti stalna pravila, največkrat se mora obravnavati javno pred vso šolo in skoraj vsak dan. Vselej mora biti sodba pravična. Odpusti, kolikorkrat moreš; če vidiš, da z vednim odpuščanjem ni nič, se obrni na ves razred in vprašaj, če hočemo grešniku tudi danes odpustiti. Navadno ga šolski porotniki spoznajo za krivega. Takrat naj si grešnik sam izbere kazni, le v skrajnem slučaju naj se pusti šolski poroti določevati kazni, ker ta navadno hudo obsoja, zlasti če je pri nji v nemilosti. Otroci mora biti vselej prepričani, da je vreden kazni, takrat bo kazni kaj izdala, krivična, prenapetljena ali prehuda sodba pa napravi otroka nevoljnega, jezovitega — kazni je brez uspeha, odgoja za nič!

Učitelj mora vaditi otroke v odkritosrčnosti. Ako ti prizna odkritosrčno, mu odpusti, če ti obljubi, da se poboljša! Ako ves razred vidi tvojo dobro voljo, da imaš resnično skrb za njihov blagor, da nisi prestrog, marveč pravičen, pa vedno resen in dosleden, zveš vse, večkrat se preveč! Ako se pogovarjaš z otroki v očetovskem duhu, ne bodo bežali pred teboj, marveč smehljaje se bodo vrstili okoli tebe, se šalili s teboj, ljubili, spoštovali, slusali — tvoja ljubezen je zmaga, tvoja beseda se posluša in izpolnjuje. S tem si odgojevalec, dobronik mladine in naroda — in ne strahovladar ali tiran.

Razume se, da je treba vestnega človeka, preden dospel do te popolnosti. Svoje stanovske dolžnosti moraš izpolnovati prav natančno. Pripravljeni se moraš na pouk. Tvoje predavanje mora biti jako zanimivo, razumno in nazorno. S svojim nastopom moraš biti tako gotov, da ne prideš nikdar v zadrego. Tvoj pouk bodi tako mikaven, da mladino s svojo besedo in delom privežeš in pridobiš zase. Delo v šoli mora biti tako razdeljeno, da imajo učenci vedno dovolj opravka. Vse se mora vršiti o določenem času. Po končani uri mora priti oddihljaj. Skrbeti moraš s humorjem, da se mladina nikdar ne dolgočasi. Dolg čas v šoli bi bil smrt za živahno mladino. Ako jo ne znaš kratkočasiti, si sama poišče kratek čas z ropotom, šalami, burkami, smehom in razposajenjem, kar imenujemo slabo disciplino.

Ako čutiš v sebi poklic za odgojo šolske mladine, pride vse to polagoma samoobsebi, če pa tega nimaš, morda tudi veselja ne, potem ne moreš postati odgojevalec mladine. Verjemi, da ima pravi odgojevalec v šoli veliko zabavo med mladim svetom, njemu je čas vedno prekratek! On je v resnici velik dobronik človeštva — obžalujem pa, da ga svet noče poznati, ker ga pušča stradati. —ab—

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca februarja: **K 40.078.19.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znakih. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Nekaj o pomenu učiteljskega stanu.

Predaval pri prvem sestanku učiteljev s ljubljanskimi učiteljskimi Janko Žirovnik.

(Konec.)

Na vse to moramo mi starejši učitelji opozoriti svoje mlade tovariše. Opozoriti jih moramo, da so tudi male stvari velike važnosti pri vzgoji in da je treba torej na vsako malenkost paziti. Če človek več siši, več bere in več izkusi, več mu ostane, da pri priliki lahko porabi.

Ves svet obstoji iz samih drobnarij. Če znamo te urediti, bo pa velika celota tudi urejena.

Užigalen klinček n. pr. je velika malenkost. Če ga užgem in prižgem z njim smodko, mi dobro služi. Če pa nato ogorek vržem na umita tla v privatnem stanovanju, mi pa nakopljem najmanj — nejevoljen pogled skrbne hišne gospodinje, ki mi šteje to malenkost v velik greh, zakaj noben dobro vzgojen človek ne meče ogorenih klinčkov po ometih tleh!

Majhen vzrok — ogoren klinček — velik učinek — slaba vzgoja dokumentirana. Taka je s temi drobnarijami, ki jih navadno preziramo. In takih imamo sto in sto, ob katerih moremo pokazati dobro ali slabo vzgojo.

Na take malenkosti je torej treba nam samim paziti in pa vedno na nje opozarjati tiste, ki jih hočemo dobro vzgojiti.

Vendar pa ne bo zadostovalo s starši pogovarjati se — jih je preveč, a časa premalo — predavati jim itd., kar bi jih vodilo kolikortoliko do boljše vzgoje svojih otrok, ker vsi starši — in marsikaj dobrih zraven — ne bodo mogli dohajati k predavanju si ga zapomniti natančno.

Zato je pa treba priporočati jim tudi dobro berilo o odgoji, da ga vzamejo v roke, kadar jim dopušča čas.

Nam bo pa treba pisati časnike in knjige, Kdor hoče kaj pisati, se mora na to skrbno pripravljati s temeljitim učenjem in motrenjem konkretnih slučajev. Veliko mora izkusiti. Naša lista „Domače ognjišče“ in „Zvonček“ sta namenjena v to. V ta bo torej pisati in jih razširjevati me narodom.

A to je le del vsega dela. Treba bo tudi naravnost vzgojevati. Če je vzgoja redno vplivanje dozorelega človeka ne nedozorelega, tedaj moramo mi učitelji z vsem svojim dejanjem in nehanjem in primernim poukom redno vplivati na svoje učence. Če se ti že v zgodnji mladosti privadijo na red o vseh malenkostih, bodo prenesli ta red v vse svoje poznejše življenje.

Učitelj pa vselej ne more na vse strani vplivati z očitnim uspehom, ker imamo v naših šolah navadno preveč otrok. Zato se bo moral omejiti na mal, toda izbran krog, ki ga bo potem toliko lažje resnično vodil. Saj tudi na univerzah že gledajo na to, da imajo profesorji okoli sebe male izbrane kroge — seminare — v katerih lahko jako živo vplivajo na svoje dijake, ki se zopet v domačem obče-vanju s profesorji res prav dobro počutijo in veliko nauče.

Ravno to direktno obče-vanje je torej velikega pomena.

Dalje v prilogi.

njih letih zlasti može, stoječe v najlepši človeški dobi in — kar je najhujše — može, ki bi s svojimi lepimi duševnimi močmi lahko še toliko koristili mladini, občini, domovini.

Liki s pomladanskega drevesa cvet, ki mu izpodje pecelj škodljivcev, pade iz učiteljskih vrst zdaj ta, zdaj oni, ki bi rodil še krasne sadove v sledenjem mu delokrogu.

Med slednje smemo z vso pravico prištevati tudi Tebe, prerano umrli tovariš Gregorčič.

Saj smo v Tebi izgubili pravega, vnetega, za napredek gorečega šolnika. Bil si povsod in vsekdar — če zadržan, vsaj v duhu — kadarkoli in kjerkoli se je šlo za povzdigo šolstva, ugled stanu ali za celokupne interese slovenskega učiteljstva.

Saj smo s Teboj izgubili odkritosrčnega prijatelja, čigar mišljenje in govorjenje je bilo jasno kot beli dan. Kar si imel v srečo, to si imel na jeziku. Če je komu bila tuja, bila je tuja Tebi hinavščina, zahrbtnost.

Saj si pri zborovanjih našega učiteljskega društva, katerega vrli predsednik si bil več let,

zaradi ljubeznivosti, gladko tekoče besede, zaradi svoje dobrodušnosti in naravnega humorja bil ogrevajoče solnce, ki je poživilo debate in tudi blagodejno vplivalo na tovariška srca; zakaj pušice dovornosti, ki brez njih nisi bil nikoli, niso nikdar ranile, nego le zadele in spravile v prijetno vibriranje živce, ki je v njih sol življenja: smeh.

Temni oblaki čmernosti, nejevolje niso nikoli zastirali Tvojega vedrega lica in — kar je še lepše, kjer si jih videl, si jih znal pregnati. Dolgčas in Ti — huda sovražnika!

Ves čas svojega učiteljskega službovanja nisi niti od enega zborovanja izostal. Če se je bilo treba peljati 4 ure (iz Metlike na Vinico ob odkritju spominske plošče Tomšiču), naj je lila ploha ali bilo suho vreme, za Te ni bilo zadržka. Le polovica slov. učiteljstva naj bi Te posnemala v zavednosti in v prepričanju, daleč združenem javnem delovanju leži naša moč in naša boljša bodočnost — „vremena naša kmalu nam bi se zjasnila“. Zmerom vesel, vesel, si kaj rad in to prav dobro zabaval vsako družbo tudi s svojim lepim glasom,

junaškim I. tenorjem. Zlasti v prejšnjih letih, dokler Te ni nadlegovala bolezen v grlu.

Toda vsaka reč o svojem času.

Kakor si bil v družbi vdan neki, rekel bi trenutni brezskrbnosti, tako si bil v šoli neumorno delaven vrtnar, neprestano vsajajoče lepe nauke v nežna srca mladine. Mladini v blagor si posvetil vse svoje moči; njo si ljubil, poučeval, svaril, opominjal in kazal pota poštenosti, pravičnosti, odkritosti, ki ji je po njih hoditi, da bo kdaj prida državljan in koristen ud človeške družbe.

Jasneje nego priznalni dekreti, ki si jih dobil od sol. oblasti, je pokazala na dan pogreba šol. mladina sama, kako izvrsten učitelj in vzgojevalec si bil.

Ni še nagrobni govornik nadučitelj Št. Tomšič, govoril morda pet minut, že je jela ihteti na glas ter tako dajala duška bridkim čutilom nad izgubo ljubljene nadučitelja. Velika je umetnost, pridobiti si srca mladine. In s to umetnostjo si se smel ponasati Ti. V dno srca segajoče pretresljive besede govornikove so pa učinkovale tudi

na druga udeležnike z neodoljivo silo, da ni ostalo skoro nobeno oko suho.

Solze so rosile oko nadzornikovo in so močile lica Tvojih, po Tebi iskreno žalujočih tovarišev. Solze so se svetile v očeh prisotnih ribniških in sodražkih veljakov-naprednjakov, ki so v impozantnem številu izkazali zadnjo čast, in solze so zalivale oči dolenjvaških mož in žena, videčih globoko bol svojih otročičev.

Slednje pa je objela žalost tudi zato, ker so v Tebi, predragi pokojnik, izgubili delavnega moža tudi na gospodarskem polju.

Po svojem značaju enak rdeči vrtnici, razširjajoči prijeten vonj okoli sebe, si le-te cvetice pridno gojil na šolskem vrtu in jih lepo število pocepil tudi po gredah sosed in sosedov. Marsikatera izmed njih bo svoje lastnike še v poznih letih spominjala na postrežljivega in domačim vedno na uslugo pripravljenega nadučitelja.

Takisto je drevesnica kmet. podružnice v Dolenji vasi, broječa mnogo stotin drevov, skoro izključno le Tvoje delo.

Življenjeni Ti bilo praznik.